

— Dóna'm una rosa vermella — va cridar — i et cantaré la més dolça de les cançons.

— Les meves roses són grogues — va respondre — tan grogues com els cabells de la sirena que s'asseu en un tron d'àmbar, i més grogues, que el narcís que floreix al prat abans que el segador vingui amb la seva dalla. Però el meu germà que creix sota la finestra de l'Estudiant pot ser et donarà el que necessites.

I el Rossinyol va volar fins el roser que creixia sota la finestra de l'Estudiant.

— Dóna'm una rosa vermella — va cridar — i et cantaré la meua cançó més dolça.

Però el roser bellugà la testa.

— Les meves roses són vermelles — respongué —, tan vermelles com les potes dels coloms i més vermelles que els grans ventalls coral·lins que guspiregen a les cavernes de l'Occèa. Però l'hivern va glaçar-me les venes i la gebrada ha marcit les meves branques, i en tot aquest any, no tindrè roses.

— Una rosa vermella és tot el que freturo — plorà el Rossinyol. — Només una rosa vermella! No hi ha mitjà d'aconseguir-la?

— N'hi ha un — respongué el roser —, però és tan terrible que no goso dir-te'l.

— Digas-me'l — replicà el Rossinyol. — Jo no m'esvero.

— Si vols una rosa vermella — féu el roser — tens que fabricar-la amb música, al clar de lluna i tenyir-la amb la sang del teu cor. Tens que cantar tota la nit amb el teu pit recolzat damunt una de les meves espines. Tota la nit cantaràs, i l'espina travessarà el teu cor, i la sang de la teua vida fluirà a les meves venes i devindrà meua.

— La mort és un preu excessiu per a pagar una rosa vermella — protestà el Rossinyol — i la vida és dolça per a tothom. Agradós és posar-se al bosc verdejant i contemplar el Sol en la seva carrossa daurada i la Lluna en el seu palanquí de perles. Dolç és el flaire de l'espígol i dolces són les campanetes blaves que s'arrauleixen a la vall i el bruc que floreix a les collades. Tanmateix, l'Amor és millor que la vida, ¿i què és el cor d'un ocell comparat amb el cor d'un home?

I desplegant les brunes ales va remuntar-se a l'aire. Va passar rabent pel jardí, com una ombra i com una ombra va lliscar a través de la verneda.

L'Estudiant romania ajaçat, bocaterrosa, com l'havia deixat i les llàgrimes no s'eixugaven als seus ulls.

— Siguis feliç! — va cridar el Rossinyol; — siguis feliç, tindràs la teua rosa vermella! Jo la fabricaré amb música, al clar de lluna, i la tenyiré amb la sang del meu cor. Tot el que et demano, per contra, és que siguis un veritable amant, perquè l'Amor és més savi que la Filosofia, per sàvia que sigui aquesta, i més poderós que la Força, per forta que ella sigui. Flames de mil matissos són les seves ales, i del color del foc és el seu cos. Els seus llavis són dolços com la mel, i el seu alè és com encens.

L'Estudiant va aixecar els ulls de l'herba i va escoltar; però no va comprendre el que li deia el Rossinyol, per tal com només sabia allò que és escrit als llibres.

Però l'alzina va comprendre, i es va entristir, perquè portava molta estimació al petit Rossinyol, que havia fet el niu a les seves branques.

— Canta'm una darrera cançó — remorejà; — em sentiré molt sola quan tu te'n vagis.

I el Rossinyol va cantar per a la seva alzina. I la seva veu era com l'aigua que cau

d'un gerro d'argent. Quan va haver acabat la cançó, va aixecar-se l'Estudiant, i va treure de la butxaca un quadern i un llapis.

— Té estil! — es deia per ell mateix, mentre caminava per la verneda; — no pot negar-se. Però, sent el que canta? Em temo que no. En veritat, és com tants artistes; tot estil i res de sinceritat. No es sacrificaria per als altres. Pensa només en la seva música i és cosa sabuda que les arts són egoistes. Tanmateix, cal convenir que té notes molt belles la seva veu. Llàstima que no signifiquin res, o, pel cap baix, res de pràctic.

I va entrar a la seva cambra, i deixant-se anar sobre la màrfega, va començar de pensar en el seu amor. Al cap d'uns moments va adormir-se.

I quan la lluna va lluir als cels, el Rossinyol va volar envers el roser i va estintolar el pit damunt d'una de les seves espines. Tota la nit va cantar amb el pit contra ella i la lluna, freda i cristal·lina, va ajupir-se per escoltar. Tota la nit va cantar, i l'espina es clavava més i més al seu pit. I la sang de la seva vida s'escolava al defora.

Va cantar d'antuvi el naixement de l'Amor en els cors de dos adolescents. I a la branca més alta de l'arbust va florir una rosa, meravellosa, petal rera petal, com cançó rera cançó. Pàl·lida era en començar, com la boirina que plana damunt del riu; pàl·lida com els peus del matí i argentada com les ales de l'albada. Com el reflex d'una rosa en un mirall d'argent, com el reflex d'una rosa en un toll d'aigua, així era la rosa que va florir a la branca més alta del roser.

Però el roser va cridar al Rossinyol que s'estrenyés més contra l'espina abans d'haver donat fi a la rosa.

I el Rossinyol es va estrenyer més contra l'espina, i més i més, va créixer el seu cant, perquè cantava el naixement de la passió a l'ànima d'un home i d'una verge.

I un delicat rubor va cobrir les fulles de la rosa, com cobreix les galtes del nuvi quan besa els llavis de la promesa. Però l'espina no havia arribat encara al seu cor, i el cor de la rosa romania blanc, perquè només la sang del cor d'un rossinyol pot enrogir el cor d'una rosa.

I el roser va cridar al Rossinyol que s'estrenyés encara més contra l'espina.

— Pressiona més, petit Rossinyol — cridava — o el dia vindrà abans d'haver donat fi a la rosa.

I el Rossinyol es va estrenyer més contra l'espina i l'espina li va abastar el cor, i una fera congoixa de dolor el